

Bin umut vekilleri Meclis'te

Gece yarısı muhtıraları eşliğinde ve "darbe mi", "demokrasi mi" ikileminde gerçekleşen seçimlerde gerçek zaferi Erdoğan, "Pirus zaferi"ni de Baykal kazandı. Bin Umud adayları ise 22 vekille uzun bir aradan sonra ilk kez meclisin kapısını araladı

Günay
KUBILAY | İSTANBUL

Başın erken genel seçimler sona erdi. Kamu maliyesinden trilyonların aktulduğu ve tam bir "kapitalist seçim piyasası"na dönüşen seçimler arkasında derin izler bırakan önemli politik sonuçlar doğurdu. 22 Temmuz seçimleri askeri darbe tehdidi altında, silahların gölgesinde ve Güney'e askeri operasyon hezeyanları eşliğinde gerçekleşti ve bu durum seçimlerin sonuçlarını belirleyen temel etken oldu. Genelkurmay'ın gece yarısı muhtıraları, Baykal'ın darbe çığırtkanlığı karşısında "darbe mi", "demokrasi mi" ikileminde gerçekleşen seçimlerde gerçek zaferi Erdoğan, "Pirus zaferi"ni de Baykal kazandı. Bahçeli beklediği sonucu alamamış olmanın burukluğunu yaşasa da, özellikle yürütülen şoven milliyetçi ajitasyonun nemasını toplayan parti MHP oldu ve yüzde 14,5 oy oranıyla toplumsal tabanını genişletti. Bin Umud Adayları uzun yıllar sonra 22 vekille parlamentonun kapısını yeniden

araladı. DTP Meclis'e grup kuracak sayı da yeniden girdi. SDP Onursal Başkanı Akın Birdal ve ÖDP eski Genel Başkanı Ufuk Uras Kürt özgürlük hareketinin dayanışmasıyla seçilirken, EMEP Genel Başkanı Levent Tütel aday olduğu İzmir 1. Bölge'den se-

çilecek yeterli oyu alamadı. 22 Temmuz seçim sonuçları, seçim sürecine damgasını vuran politik etkenlere dikkate alındığında askeri vesayete rejimi ve Kürt sorununda çözümsüzlük politikaları karşısında demokrasi mücadelesinin geliştirilmesi ve sınıf

mücadelesinin öndeki temel engellerin aşılması bakımından seçim öncesi döneme göre, elverişli koşulların ortaya çıkmasına yol açtı. 27 Nisan muhtırasıyla yoğunlaşan darbe süreci şimdilik geriletildi ve Güney'e karşı savaş olasılığı bir ölçüde zayıfladı.

'Seçim piyasası'nın gerçek galibi AKP

AB, ABD ve yerli tekeli sermayenin AKP'ye desteği

22 Temmuz seçimlerinden AKP, yüzde 47'lik bir oy oranı ile tek başına hükümet olacak şekilde güçlenerek çıktı. AKP 1954'te Demokrat Parti'den sonra iktidar partisi olduğu halde seçimden güçlenerek çıkan ve tek başına hükümet olacak sayısal çoğunluğu elde eden ikinci parti oldu. Artık sokakta iki kişiden biri AKP'li. AKP, AB ve ABD gibi emperyalist merkezlerin, TÜSİAD ve MÜSİAD gibi yerli tekeli sermayenin açık desteğini aldı. Bu desteğin anlamı şudur: AKP'nin CHP, MHP, DP ve diğer bütün düzen partileri karşısında Türkiye kapitalizminin uluslararası sermaye ile entegrasyonunu kesintisiz biçimde sürdüreceği yegane "kapitalist değişim gücü" ve "istikrar unsuru" olarak görülmesidir. Seçimin hemenertesinde borsanın 50 binin üzerinde tavan yapması kapitalist piyasanın AKP'ye olan güvenin yalnızca küçük bir işaretidir.

İşçilerin, emekçilerin, yoksulların AKP'ye desteği

AKP izlediği emek karşıtı yeni liberal politikalarla rağmen kent ve kır yoksullarının oyunu da almayı başardı. Bizatithi işsizliği, yoksulluğu tetikleyen yeni liberal politikaların ödünsüz sürdürücü olan bir partiye verilen oyların sosyo-politik, sosyo-ekonomik, sosyo-psikolojik nedenleri üzerinde çok yönlü düşünmek gerekir. Deyim yerindeyse "bir ton kömüre muhtaç hale getirilen insanlar, bir ton kömür verilerken nasıl ikna edilir?", "hastane kapılarında sürdürülen insanların geleceklere bir 'yeşil kart'la nasıl güvenceye alınır?" Böyle bir "siyaset cambazlığı"nın yarattığı "ideolojik yanılsama", "politik etki" ve daha önemlisi işsizler, yoksullar, dışlananları AKP'ye "mahkum eden" ve bir "politik seçeneğe" haline getiren temel etkenler nelerdir? Böyle bir tablo karşısında "başta sosyalistler olmak üzere emek, barış, demokrasi güçlerinin verili durumunun rolü nedir?" sorularının yanıtları üzerine düşünmelidir.

Kürtlerin AKP'ye desteği

AKP, aynı zamanda Kürt illerinde de adeta bir oy patlaması yaptı. Erdoğan'ın Bahçeli ile seçim meydanlarında "ip cambazlığı" yaparak, "tek devlet, tek millet, tek bayrak" sloganı eşliğinde yürüttüğü şoven milliyetçi propagandaya rağmen Kürt illerinde aldığı oylar bir paradoks gibi algılanabilir. Ancak Diyarbakır başta olmak üzere Kürtlerin yarıya yakınının oyunu almasında iki temel etkenin belirleyici olduğunu söyleyebiliriz:

Birincisi barış ve demokrasi özlemidir. Bu konuda AKP'nin propagandasına şu yaklaşım yön veriyordu: "Biz Kürt sorununu demokratik yollardan çözmek istiyoruz, Başbakanımız bunu Diyarbakır'da ifade etti. Ancak çözüme PKK ve Ordu engel oluyor. PKK terörle, ordu darbe ile bizi tehdit ediyor. Barış terör tehdidiyle de, darbe tehdidiyle de gelmez. Biz seçimden ne kadar güçlü çıkar, tek başımıza iktidar olursak sorunu da çözeriz." AKP'ye yönelen Kürt oyları çeyrek asırdır süren kirli savaşın yıkıcı etkileri ve çözümsüzlük politikaları karşısında "barışçı çözüme" açılan kredi musluğuğudur. Bu musluğuğun açık kalması AKP'nin, AKP'ye yönelen Kürtlerin beklentilerine yanıt verip vermemesine bağlıdır ve iki yıl sonra yapılacak olan yerel seçimler bunu gösterecektir. İkincisi dini etkendir. AKP Kürt illerinde özellikle şünni Kürtler "şeriat mı", "darbe mi" ikileminde, aynı zamanda dini inançları gereği "zalime" karşı "mazlumun" yanında yer alarak hem darbeye, hem de dini inançlarının güvencesi olarak gördükleri AKP'ye yöneldiler. AKP'ye verilen Kürt oylarında, CHP ve MHP'nin bu partiyi "Öcalan'ı asmamak-

la", "Barzani ağzıyla konuşmakla" suçlamalarının etkisi de gözardı edilemez. Bu propaganda, bölgede AKP'ye dini propagandaya da desteklenen bir sempati yarattı. Kürt illerinde AKP'nin dışında başta CHP olmak üzere bütün düzen partileri silindi ve AKP, DTP'nin alternatifi olarak öne çıktı.

Seçeneksizliğin seçeneği AKP

AKP'nin seçim zaferi işçiler, emekçiler, kent ve kır yoksullar açısından seçeneksizliğin seçeneğidir. Elbette bu AKP hükümetinin izlediği yeni liberal politikaların işçi sınıfı, emekçiler ve yoksullara onaylandığı anlamına gelmiyor. Tam tersine, AKP'ye verilen oylar, yoksul halk kitlelerinin kendi sınıfsal çıkarlarını askeri vesayet rejimi ve Kürt sorununda çözümsüzlük koşullarında kendi bağımsız sınıf örgütleri ve programlarıyla dile getirmelerinin nasıl engellendiğini, şoven milliyetçi örtü altında nasıl gizlendiğini gözler önüne seriyor. Eğer sosyalistler ve bir bütün olarak emek, barış, özgürlük güçleri sınıf mücadelesinin öndeki bu iki engele karşı, yoksul halk kitlelerini tek bir cepheye birleştirebilmek için güçlü bir çekim merkezi olabilsediydi, örneğin tek bir Çatı Partisi altında güçlerini birleştirebilsediydi, kitlelerin önüne "yoksulluktan kurtuluş ve bölgede barış için askeri vesayete ve Kürt sorununda çözümsüzlüğe son, yeter söz halklarındır" sloganında ifadesini bulan bir eylem programıyla çıkabilseydi AKP'nin yarattığı hayaller yıkılabilir, gerçek bir demokratik muhalefet hareketi siyasal yaşama ağırlığını koyabilirdi.

Bir umuttan, bin umuda

DTP'nin Mecliste bir grupla temsilini önleme çabaları, Kürt sorununda barışçı çözüm alternatifine yönelik bir saldırıdır. Bu saldırının amacına ulaşması, geniş Kürt halk kitleleri arasında barışçı çözüm alternatifine olan inancı kökten sarsacaktır. DTP'nin tasfiyesine dönük bu saldırıyla AKP bölgede tek alternatif haline gelmeyi düşünmekte, halk ne yaparsa yapsın, DTP etrafında birleşerek amaca ulaşamayacağına inanılmak istenmektedir

22 Temmuz seçimleri emek, barış, demokrasi güçleri açısından "örgütsüz kömür işçisinin Temmuz'da greve gitmesi" gibi, öngörülemeden başın erken seçime örgütsüz, dağınık, hazırlıksız ve en elverişsiz koşullarda yakalandı. 3 Kasım'da olduğu gibi olabildiğince toplumsal muhalefeti bir blok etrafında derleyip toparlayarak seçime girme imkanı sağlamadı. Anti demokratik seçim sistemi ve yüzde 10 baraj engeli nedeniyle SDP, EMEP ve DTP'nin seçim işbirliği ile Bin Umud Adayları adı altında seçime girildi. Bin Umud adaylarını başta EHP ve SODAP olmak üzere sosyalist solun birçok bileşenince koşulsuz desteklendiler.

Bin umud adayları seçimlere bağımsız olarak girmenin büyük zorluklarıyla karşılaştı. Bu zorluğun özü, seçim kampanyası boyunca kitleleri bir parti etrafında örgütlemeye göre, bağımsız aday etrafında örgütlemenin yarattığı zorluktu. Bağımsız aday etrafındaki propagandanın parti adresi ve iktidar perspektifi yerine, parlamentoya katılmayla sınırlı kalması bu zorluğun boyutlarını göstermeye yeterlidir. Bağımsız adayların Bin Umud Adayları olarak birlikte hareket edeceği argümanı bu zorluğu aşmaya yetmemiştir. Bununla birlikte, 5 yıldır hükümet olma olanaklarını Kürt coğrafyasında da kullanarak, bölgede DTP'ye karşı bütün partilerin ve devlet güçlerinin desteğini arkasına alan, aynı zamanda seçim kampanyası boyunca bölgede AKP'nin gerçek çizgisinden farklı olarak Kürtlerin sorunlarına demagojik bir şekilde sahip çıkar görünen AKP karşısında, Bin Umud Adaylarının 22 vekille parlamentonun kapısını aralaması önemli bir kazanımdır.

Ne var ki, DTP'nin Mecliste güçlü bir grup kurması amacına ulaşamadı. Seçimlerde DTP'nin elde ettiği milletvekillikleri üzerinde daha ilk günlerden her türlü siyasi oyun oynamaya başlandı. Hakları'de seçilen DTP milletvekilliği Gümrüklerde verilen oyların dağıtılması gereğiyle düşürüldü. Sebahat Tuncel'in dokunulmazlık elde edemeyeceği ünlü 367 nitelikli oy mucidi Kandıroğlu'nca öne sürüldü. Bir milletvekilinin ise "siyasi yasaklı" olduğu gereğiyle DTP Meclis Grubu'na katılmayacağı iddia edildi. Mersin ve Adana'dan DTP adayları seçim yolsuzluklarıyla seçilemedi. Bütün bunlar DTP'nin elde ettiği seçim kazanımlarının ciddi bir tehdit altında olduğunu gösteriyor.

DTP'nin Mecliste bir grupla temsilini önleme çabaları, Kürt sorununda barışçı çözüm alternatifine yönelik bir saldırıdır. Bu saldırının amacına ulaşması, geniş Kürt halk kitleleri arasında barışçı çözüm alternatifine olan inancı kökten sarsacaktır. DTP'nin tasfiyesine dönük bu saldırıyla AKP bölgede tek alternatif haline gelmeyi düşünmekte, halk ne yaparsa yapsın, DTP etrafında birleşerek amaca ulaşamayacağına inanılmak istenmektedir.

DTP'nin seçimlerde EMEP ve ÖDP Genel Başkanlarıyla, SDP Onursal Başkanı aday göstermesi, Kürt özgürlük hareketinin sosyalist sol ittifak politikasının samimiyetini ve halkların kardeşliğinin pekiştirilmesi konusundaki tutarlılığını ortaya koymuş bulunmaktadır.

SDP, yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı grup kurma eşliğinde olan DTP ile destek ve dayanışmasını sürdürecektir, böyle bir politik zorunluluk karşısında DTP'yi parlamentoda yalnız ve grupsuz bırakmayacaktır.

SDP onursal Genel Başkanı Akın Birdal hem DTP grubuna katılarak parlamentoda etkili bir grup kurulmasına gerekli katkıyı yapacak, hem de seçim sürecine dağınık giren emek, barış, demokrasi güçlerinin bir çatı altında derlenmesi toplanması için çalışacaktır.

CHP'de hezimet, MHP'de burukluk...

22 Temmuz seçimlerinin en büyük yenilgisini CHP aldı. CHP DSP ile ittifak yaparak seçime girdiği halde ancak oy oranının yüzde 1,5 artırılabildi ve seçimden ağır bir yenilgiyle çıktı. CHP'nin darbe çığırtkanlığı, Kürt karşıtlığına dayalı şoven milliyetçi politikalarının yaptığı prim 1,5'ü geçmedi ve MHP'yi güçlendirmekten başka bir işe yaramadı. Örneğin Mersin'de MHP'nin geçen seçimden bu yana oy oranını yüzde 35 artırarak yüzde 30 oy oranında oy almaması bunu kanıtlıyor.

Militaristler, CHP, tüm "ulusalçı-sol", seçim kampanyasını, AKP'ye ve Bin Umud Adaylarına karşı "bölücülüğe karşı savaş" sloganıyla Kürt düşmanı milliyetçi-şoven bir kampanyaya dönüştürdü. AKP ise seçim kampanyasında darbe yanlılarının Cumhurbaşkanı seçimindeki anti-demokratik tutumunu temel propaganda konusu yaptı. Bin Umud Adaylarını destekleyen güçler seçimlerde mücadelesinin sivri ucunu askeri vesayete ve Kürt sorununda çözümsüzlüğe karşı çevirdi. Böylece seçim-

ler, "savaş mı, barış mı?" sorusunda ve "darbe mi, demokrasi mi?" sorusunda bir referandum haline geldi. AKP'nin niteliğinden bağımsız olarak, halk kitleleri oylarını savaş ve darbe yanlılarına karşı kullandı.

Bu realiteyi şöyle okumak mümkündür: Şoven milliyetçi politikalarından medet umanlar faşist bir parti varken faşizan eğilim gösterenlere, "aslı varken suretine itibar etmedi"

22 Temmuz seçimlerinde, her türlü milliyetçiliğin, ulusalcılığın, "anti-emperyalizm" adı altında yürütülen şovenist propagandanın doğrudan doğruya faşist unsurları güçlendirdiği, bu kampanyayı yürüten CHP, DP, İP gibi partilerin yenilgisine ve MHP'nin oylarını arttırmasıyla bir kere daha kanıtlandı.

Bu güçlerin yüzde 40'ları aşan oy oranı ve aynı cephenin içinde itici ve sürükleyici güç olan "modern devlet partisi" ordunun toplumsal ve siyasal yaşam üzerindeki vesayeti dikkate alındığında önümüzdeki dönem militarizmin ve şovenizmin de-

mokrasi ve sınıf mücadelesinin önündeki önemli politik engeli olmaya devam edeceğini belirtmek gerekir. Militarist güçlerin, onların sivil uzantılarının devletin derin dehlizlerinde seçim sonuçlarını her yö-

nüyle analiz ettiklerine, yeni "strateji ve taktikler" geliştirmek için hummalı bir çalışmada olduklarına kuşku duymamak gerekir.

SÖZ VE EYLEM BİRLEŞMELİ

Emek, barış, demokrasi güçleri, her ne kadar bir demokrasi cephesi veya bir blok oluşturarak seçimlere girmemiş olsalar da Bin Umud adaylarının parlamento kapısını aralamasıyla önemli bir mevzi kazandıkları yadsınamaz bir gerçektir. Bin Umud adaylarının meclise bir grup kuracak sayısal ağırlıkla girmiş olması 1965 TIP, 1991 DEP deneyinden uzun yıllar sonra solun ve toplumsal muhalefetin toparlanması ve kendini bir hareket düzeyine sıçratmasında önemli imkandır. 22 Temmuz seçimlerinde devlet iktidar güçlerinin bütün "seçim cambazlıklarına", "seçim oyunlarına" karşın önemli bir mevzi kazanılmıştır. Ne var ki, parlamento önemli bir mevzidir, ancak barış, demokrasi ve özgürlük mücadelesinde tek mevzi değildir. Şimdi sıra bu mevziyi etkili bir biçimde değerlendirecek adımlar atmaktır. seçim öncesi yapılamayacağı, sokak ile meclisin sözünü ve eylemini bir çatı altında birleştirmek ve harekete geçirmektir.

SDP, başta ÖDP, SDP, EMEP ve böyle bir girişimde yer almak isteyen sosyalistler ile Ankara'da "Türkiye Başını Anıyor Konferansı'nın bütün bileşenlerine açık bir "demokrasi cephesini" ve bunun yasal biçimi olarak bir "çatı partisi" kurulmasını öneriyor.

Çatı Partisi onu oluşturanların "bağımsız örgütsel varlıkları" ve "hükmi şahsiyetleri"ni koruduğu, bu şimdilik sınırlı sayıda üyeye kurulacak bir model olabilir. Meclis Grubu da bu Çatı Partisinin grubu haline gelebilir. Hiç kuskusuz bu Meclis Grubu üyeleri aynı zamanda kendi partilerinin de onur üyeleri olarak, bu partilerin disiplinine bağlı kalacaklardır. Böyle bir Çatı Partisi ve onun Meclis Grubu etkili oldukça bir süre sonra işçilerin, emekçilerin, ezilenlerin bir umudu haline gelebilir ve bir "politik çekim merkezi" olarak öne çıkabilir.

SDP, böyle bir siyasi oluşum için gerekli girişimlerin baslatılması konusunda inisiyatif almaya ve üzerine düşen görevleri yerine getirmeye hazırdır.